శ్రీః అస్తు.

కపిలతీర్థమాహాత్మ్యము

వచనకావ్యము.

ఇది,

శ్రీమద్భాగవత భవిష్యోత్తరవరాహాది పురాణంబులనుండి

చిత్పురవాసియగు

పరమాత్ముని రామస్వామయ్యచే

సంగ్రహించి వ్రాయఁబడి

శ్రీనికేతన ముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రితంబై ప్రకటింపఁబడినది.

చెన్నపురి.

దేవతాప్రార్థనం.

గ్రంథకర్తవిరచితపద్యములు.

(1) కం. శ్రీవిఘ్నేశుగజాననుఁ,
దేవేంద్రప్రముఖనిఖిలదేవస్తుత్యున్,
దేవగణాధిపునెప్పుడు,
భావమునం బ్రస్తుతింతుభక్తిదలిర్పన్.

(2) సీ. పార్వతీహృదయేశుఁబరమేశుఁగైలాస
పర్వతేశుమహేశుభవవినాశు,
సన్మునిస్తుతిపాత్రుసదమలచారిత్రుఁ,
బరమపావనగాత్రుభక్తమిత్రు,
హాలాహలాహారునఖిలలోకవిహారు,
సురుచిరాకారుఁద్రిశూలధారు,
సద్భక్తసోమనుసర్వాత్మకారణు,
బాలేందుభూషణుఫాలనయను,

తే. గీ. భూతనాయకునక్షయుభువనసాక్షి,
లోకరక్షకునిజభక్తలోకనాథు,
నీలలోహితుఁబరమతిసిర్మలాత్ము,
దేవదేవునిశంకరుదేవు(దలఁతు.

(3) కం. శంకరిప్రియసుతగజానన
శంకాన్వితభక్తమతిపశంకలహరణా
శంకరి, శంకరుసతిపద
పంకేరుహములకుభక్తిప్రణతులొనర్తున్.

(4) చం॥ హరిహరమూర్తినవ్యరుచినందునహారకృపాక్షిపస్సం
గగనమహాప్రకృతిస్థ, శుభగాత్రు, జగత్త్రయభర్తృఁబాసమ

హారణుజగన్విహారుఁ, గమలాక్షు, విరాజితలక్షణాంగు, సుం
దరవరమూర్తి, శ్రీధరు, నితాంతముధ్యానమొనర్తు శేముషిన్.

(5) ఆ. పంచశరునితల్లిపద్మాసనునితల్లి,
గంగతల్లిభక్తకల్పవల్లి,
తల్లితల్లిజగముతల్లివిష్ణుప్రియం
కవిజనములనెపుడుంగాచుంగాత.

(6) చం. సరసిజనాభుపుత్రునికి, సర్వజగంబులసృష్టికర్తకున్,
బరమదయాంబురాశికిఁ, సుపర్వమునీశ్వరసేవితాంఘ్రికిన్,
వరములవేడువారికినవారిగనిచ్చెడుతమ్మిచూలికిన్,
శిరమునహస్తయుగ్మమునుఁ జేరిచిమొక్కెద భక్తిమీరఁగన్.

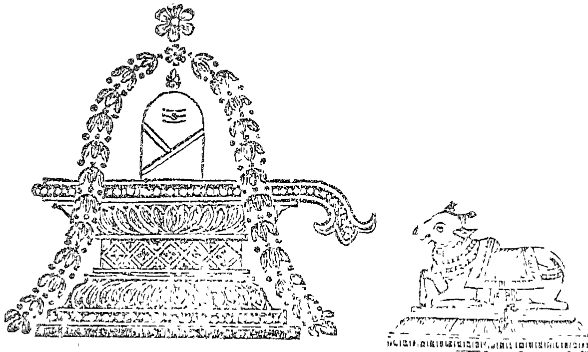
(7) కం. వాణిని, ఖగవాహనసుతు
రాణిని, నిజభక్తనివహరక్షణి, వరక
ల్యాణిని, వీణాపుస్తక
పాణిని, నిత్యంబు నేను భజియింతుమదిన్.

(8) సీ. శ్రీకరంబై యొప్పు శేషశైలంబున,
నెలకొనిజగములనేలుచుండు,
హరినీలనిభగాత్రువరభక్తజనమిత్రు,
మరకతమణిధారుదురితదూరు,
లలితపీతాంబరాలంకృతుఁ, గాంచన
మణిమయహారుఁ, గృపాసముద్రు,
చారుసాలగ్రామహారవిరాజితు,
రాజితశంఖచక్రాభిరాము,

గీ. సుందరాకారు, సురలోకస్తుత్యుఁ, బరమ
పురుషు, ఘనసారచూర్ణోర్ధ్వపుండ్రధారి,
వివిధవరరత్నభూషణు, వేంకటేశు,
భక్తియుతముగ భజియింతు భావమందు.

9) ఉ॥ శ్రీయుతమూర్తి భానుకులశేఖరు రామనృపాలు కార్యధౌ
రేయుని, భక్తపాలనధురీణుని, దీనజనాళిరక్షణో
పాయుని, భవ్యకాయునిఁ, గృపాకరశీలుని, నిత్యసౌఖ్యసం
ధాయుని, నాంజనేయుని, జితారినిఁ, బావనిఁ, గొల్తు నెమ్మదిన్.

0) చం॥ ధరవర వేంకటాచలము దాపున నుద్భవమొంది వేడుకన్,
గరమనురక్తి శిష్టులనుఁ గాచుచు దుష్టుల నిగ్రహించుచున్,
గరుణ దలిర్ప భక్తజనకష్టముఁ బాపుచు వారి ముక్తికిన్,
నిరవయి యుండునట్టి కపిలేశ్వరు పాదములాశ్రయించెదన్.

శ్రీ క పి లే శ్వ ర స్వా మి నే న మః.

(11) మత్త॥ కంటినిన్ను నఘాబ్ధి దాటఁగఁ గంటినీకృపచేత, నీ
వంటిదైవము వేఱు లేదను కొంటిమానసమందు, నీ
కంటెనన్యుఁడువేల్పు లేఁడని గట్టిగానినునమ్మినన్,
నంటునే దురితంబు లెవ్వరికైన శ్రీకపిలేశ్వరా.

న వ ర త్న ము లు.

(12) కం॥ గిరిజేశనీస్వరూపము,
సరసిజసంభవునికైనఁ జక్రికినైనన్,
నరయుగశక్యముగాదట,
తరమగునే పామరులకుఁ దగనిన్నెఱుగన్. ౧॥

(13) కం॥ నీవలనసంభవించును,
నీవలననె వృద్ధినొందు నెల్లజగంబుల్,
నీవలనలయమునొందును,
నీవేకారణుఁడు భూతనిఖిలంబునకున్. ౨॥

(14) కం॥ కలఁడందురుకొందఱునిను,
నిలఁగొందఱులేదటంచు నెఱుఁగరునిన్నున్,
గలఁడని లేదని కొందఱు,
గలవరపడుచుందు రెప్పుడు కైలాసపతీ.

(15) కం॥ ఉరిడెపురు గెవుడునడుసున,
బొరలియుఁబంకంబు మేనఁబొందనిమాటెక్కన్,
దురితపుసంసారాబ్ధిన్,
బొరలియునీభక్తుఁడెప్పుడుఁబొందడఘంబుల్.

(16) కం॥ కర్మమునఁజిక్కికొందఱు,
నిర్మలపరసౌఖ్యమొసగుని న్నెఱుగకనే
దుర్మతిచేఁజెడిపోదురు,
కర్మవశముమీరిపోవఁగలరెగిరిశా.

(17) కం॥ సకలచరాచరనివహము,
నకుసనసంసృష్టనని న్నుసటానిర్దిష్టనర్ల,
సుకరంబుగొని యూడఁగ,
సకలజగత్ప్రభుసఫణాశోర్వ్యధిశా.

(18) కం॥ శిష్టులపాలింపఁగటుపసు,
దుష్టులశిక్షింపనీవుపలుమూర్తులకు
ష్టములకస్యులోపరు,
స్పష్ట త్రితనిలకంఠచంద్రార్ధధరా.

(19) కం॥ నీవేపరబ్రహ్మంబవు,
నీవేబ్రహ్మయునుహరియునీవేతలపఁగ,
నీవేసర్వప్రపంచము,
నీవొక్కఁడుగాదు నీవెనిఖిలంబభవా. ౧౯॥

(20) కం. ఏపాపచయంబైనను,
నీపాదార్చనలచేతనిర్మూలంబౌ,
నేపునఁగ్రమ్మెడుచీఁకటి,
దీపముచేరూపుమాయుతెఱఁగునరుద్రా. ౨౦॥

(21) ఉ॥ ఒక్కఁడెసూర్యుఁడుండియునునొక్కొకనీటిఘటంబులోపలన్
నొక్కొకఁడైవెలుంగుక్రియ,నొక్కఁడవయ్యునునీవులోకమం
దెక్కడఁజూచినన్వెలుఁగుదెవ్వఁడుపెక్కుస్వరూపధారివై,
చిక్కుచుభక్తవర్యులకుఁ జిక్కకనన్యులకద్రిజేశ్వరా.

(22) కం॥ శ్రీకరశంభుసదాశివ,
ప్రాకటగౌరీకళత్రభవరోగహరా,
నీకృపనొందెడువారికిఁ,
జేకూరకయున్నెముక్తిశ్రీకపిలేశా.

(23) దండకము॥ శ్రీమన్మహాదేవ దేవోత్తమాదేవ తాసార్వభౌమాసు
రేంద్రాదిదేవార్చితా - యోగిసంసేవితా, సర్వభక్తౌఘసత్ఫ
లవిత్రాపవిత్రా సుచారిత్రసోమాబ్జమిత్రాగ్నినేత్రా - త్రినే
త్రా, విపద్దుఃఖదుర్మృత్యుదారిద్ర్యసంతాపసంహారసద్భక్తమం
దారసర్వేశ్వరా - శ్రీకరా, చారుశీతాద్రిసంజాతపై త్రిలోకస్థ

మాతాసమేతావిధాతార్చితా - శాశ్వతా, నిన్నుసద్భక్తి
సేవించువారందఱుఁ బాపముల్ వాసి యీలోకమంతెల్ల సౌ
ఖ్యంబులంబొంది మోక్షంబుఁజేకొందురీశా-గిరీశామహేశా,
హరాసాంబమూర్తీ- స్వభక్తానువర్తీ- త్రిలోకైకకీర్తీ-సదా
నందమూర్తీ-శివాశంకరాకాపిలేశా-నమస్తేనమస్తేనమః ॥

(24) వ॥ జయజయభక్తమానసవశంకరనిత్యశుభప్రదాయకా,
జయజయనీలకంఠపురసంహారసంతతదీనరక్షకా,
జయజయపార్వతీశసురచారణవందితలోకపూజితా,
జయజయలోకపాలననిశాచరభంజనభక్తరంజనా.

(25) కం॥ మంగళముత్రిపురసంహార,
మంగళముత్రిశూలహస్తమనసిజశమనా,
మంగళముత్రిలోచన, హర,
మంగళముత్రిలోకరక్షమహితశ్రేయా.

26) గీ. గద్యపద్యాత్మికంబగుగ్రంథచయము,
దుర్లభముగాకకొల్లగాదొరకుచుండు,
నప్పటపుగద్యకావ్యంబులరుదుగాన,
రచనఁజేసెదఁదీనినివచనసరణి.

27) కం. శ్రీపతిపాదోదకమై,
కాపిలతీర్థంబువెలయుఁగావునఁనందుఁ,
నోపికమునిఁగెడువారికిఁ,
బాపములన్నియుఁదొలంగిపావనమగుటఁ.

(28) కం॥ ఒప్పఁగపురాణకథలన్,
జొప్పించెదఁగొన్నినిందు సులభపదములన్,
దప్పకనిహపరసాధక,
మిప్పావనచరిత, తప్పులేరకుఁడిందున్.

(29) ఆ॥ దోషమున్ననలిగిదూషణసేయక,
సారమునకుమిగులసంతసించి,
శ్రద్ధతోడదీనిఁజదివెదరనియెల్ల
పండితోత్తములనుఁబ్రస్తుతింతు,

(30) కం॥ ఇక్కపిలతీర్థచరితముఁ,
జక్కఁగసద్భక్తితోడఁ జదివినవినినన్,
గ్రక్కునఁబాపమువోలఁగును,
నిక్కముగాసుఖములమరునిహపరములలోన్.

శ్రీః అస్తు.

కపిలతీర్థ మాహాత్మ్యము.

(దేవలోకగంగోత్పత్తి వివరణము.)

శ్రీమదఖిలభువన భూషణంబగు భరతఖండంబునం బూర్వ సముద్రతీరంబున మహాబలిపురంబను నొకపట్టణంబుండె. అనేక వివిధ దానంబులచేఁ బ్రఖ్యాతిఁగాంచి మిగుల పరాక్రమశాలియైన బలి చక్రవర్తియను నొక రాక్షసరాజాపురంబును బాలించుచుండెను. అతండుతనబలపరాక్రమింబులచేభూలోకంబునంగలనెల్లరాజులంజయిం చివారిదేశంబులనాక్రమించుకొని దేవలోకాధిపత్యంబు నడయంగోరి సురేంద్రునిసాధింప సమకట్టి దండగమనంబుసేసి, దేవేంద్రుని రాజ ధానియగు నమరావతీనగరంబుఁజేరంజనికోటచుట్టునుం బట్టుగలుగ బలంబుల జవంబునవిడియించి, పొంచి, మార్గంబులెల్ల నరికట్టుకొని ప్రళయకాలానలుని భంగిభాసిల్లుచున్న, నయ్యసురేంద్రుంగని సురేం ద్రుండు భీతిల్లి యసురేంద్రుం గెల్వ నశక్యంబని మనంబునఁ దలంచి సకల దేవతాగణంబులతోడఁ దాను దేవలోకంబువిడిచిపోవ, బలిచక్రవర్తి జగత్త్రయంబునుం దనవశంబుఁజేసుకొని విశ్వవిజయుండై దీర్ఘకాలంబు రాజ్యంబు సేయుచుండె. అప్పుడు రక్కసులగురుండగు శుక్రాచా ర్యుండాతనిచేత ననేకయాగంబులఁ జేయించుచుండ, నాయజ్ఞంబుల రాక్షసులు హవిర్భాగంబులం గొనుచువచ్చిరి. ఇట్లు సురలోకంబసు రుల పాలగుటయు, యాగహవిర్భాగంబులెల్ల రాక్షసులకుఁజేరుటయు దేవగణంబులెల్ల నెలవులంబాసి ద్రిమ్మరుచుండుటయు, దేవమాతయగు నదితి యెఱింగి తనభర్తయగు కశ్యప ప్రజాపతితోడ మొఱయిడ, నాతండు దనమనోవల్లభపలుకు లాకర్ణించి, క్షణమాత్రంబు చింతించి తనజ్ఞానదృష్టిచే భావికాలకార్యంబాలోచించి యిట్లనియె.

ప్రాణేశ్వరీ; నీవు చింతింపవలదు. రాక్షసాధిపతియగు బలి యింతబలంబుగలుగుటయు, సురలోకంబతని కధీనంబగుటయు, నతఁ డేకచక్రాధిపతియై త్రైలోక్య రాజ్యసామ్రాజ్యంబు వడయుటయు, నిదియంతయు విష్ణుమాయవక్క వేఱొక్కటిగాదు. కాన నీవు సర్వాత్మకుండును, జగదీశుండును, నగు నారాయణసేవ జేసితివేని దానం గృతార్థురాలవగుదువని పలికినం బతికి సతియిట్లనియె.

స్వామీ! పరమేశ్వరుండగు నాహరినిం ధ్యానించు టెట్లు, మంత్రంబెయ్యది, ఆచారంబులెయ్యవి, యనియడిగిన నాగృహిణికి గృహస్థుండు పయోభక్షణంబను వ్రతంబుపదేశించి, తత్కాలంబును, దన్మంత్రంబును, దద్విధానంబును, దదుపవాస దానభోజనప్రకారంబులును, నెఱింగించిన, నదితియు పండ్రెండు దివసంబులు హరిసమర్పణంబుగానా వ్రతంబు నేయ, నావ్రతాంతంబున శ్రీమన్నారాయణుండామెకుఁ బ్రత్యక్షంబై నంగనుంగొని. కృతాంజలియై యనేకవిధంబుల నప్పరమేశ్వరుని నుతించి, యసురలచే సురలకుంగలిగిన యిడుములను దెల్ప, నాకర్ణించి దరహాసితవదనుండై హరి యదితికిట్లనియె.

అదితీ! నేను నీ నేమంబునకును భక్తికిని మెచ్చి నీకుఁ బ్రత్యక్షంబైతిని. నీకోరికకందీర్ప నామనంబున కెంతేనియు సంతసంబగుచున్నయది. దైత్యులను వినయోపాయంబులచే జయింప నలవియే కాని బలంబుచే జయింప శక్యంబుగాదు. కాన దేవశత్రులెల్ల హరింప, నేను నీకుఁ బుత్రుండనై పుట్టి, దానవుల రూపుమాపి, సురలోకంబునకు మరల సురేంద్రుని నధిపతిగావింతునని పురుషోత్తముండానతిచ్చి తిరోహితుండయ్యె. అంతనయ్యదితియుఁ గృతకృత్యయై సంతోషంబునఁ దనభర్తయగు కశ్యపునాశ్రయించి సేవించుచుండఁ, గొంతకాలంబునకు గర్భంబువాల్చె. ఆచూలాలికి నెలలంతకంతకెక్కుచును, నసురుల గర్వాలమునకు నెలలుసమీపించుచునుండ, విశ్వగర్భుండామె గర్భ

మందు దినదినంబునకుఁ బూర్ణుండై పెరిగిన, నామెకుఁ బ్రసవకాలంబు డగ్గఱె. తదనంతరంబున జతుర్ముఖుండేతెంచి యదితిగర్భవాసుండై యున్న యక్కమలసంభవునుద్దేశించి యనేకవిధంబుల స్తుతియించి, చెచ్చెఱ నదితిగర్భంబు వెలువడి చిరకాలంబుగా విచ్చలవిడిలేక వర్తించుచుండు సురగణంబులం బ్రోవుమని ప్రార్థించిన, నజ్జగన్నాథుండు శంఖచక్రగదా కమలకలిత చతుర్భుజుండును, పిశంగవస్త్రుండును, మకరకుండలమండిత గండభాగుండును, శ్రీవత్సవక్షుండును, నలినచక్షుండును, నిరంతర శ్రీవిరాజితవనమాలికా పరిష్కృతుండును, గనక కంకణకాంచీవలయాంగద నూపురాలంకృతుండును, గమనీయ కౌస్తుభాభరణుండును, నిఖిలజనమనోహరుండునునై యవతరించి, దినదిన ప్రవర్ధమానుండై సాయుధసాలంకారంబగు తనస్వరూపంబుఁ బాసి, గుజ్జురూపంబుధరియించి నిక[illegible]ప్రకాశమున్నై వడి [illegible] వయస్కుండై తల్లిముందర సముచితాలాపంబుల [illegible]చుండె.

అంత నబ్బాలకునకు మహాత్ములు కశ్య[illegible]తి పురస్కరించుకొని సముచితోపనయన కర్మంబులు సేయించిన, నొక్క కాలంబునను నక్కపటవటుండు దేశాంతరసమాగతులగు విప్రులం గాంచి[illegible] భూసురోత్తముల దానంబులచే [illegible] గలండేయని వారలనడిగిన నావిప్రు[illegible]నిరి.

భూసురోత్తమా! [illegible] ప్రసిద్ధిజెందియుండు భార్గవుండు బలి[illegible] [illegible]చుసులేడు. ఆచక్రవర్తి యిప్పుడు [illegible] [illegible]చుండెడి. నీవానినిగూర్చి [illegible] [illegible] నయ్యాగంబునకుఁ జనుమని, భూసురులు [illegible] జగత్ప్ర[illegible] [illegible] వేషంబుధరియించి, లోకంబులకుం బ్రసిద్ధి [illegible] బలుమనంబె, [illegible]

గదలి రక్షోవిభునిచెంతకు భిక్షాగమనంబుసేసి బలిమఖాంతర్వేదికావాటంబుదాటి, సభామంటపంబు దరియంజొచ్చి, వేదఘోషంబులాలకించుచు, హోమగుండంబులందు త్రేతాగ్నుల వెలిఁగించుయాజకప్రకరంబులవీక్షించుచు, బహువిధాధ్వరవిధానంబులుసెప్పెడుసభ్యులంజేరిచర్చించుచు, తర్కించుచు, మఱికొందఱంజేరి జటలుసెప్పుచు, గోష్ఠిసేయుచు, ముచ్చటలాడుచు, ననేకవిధంబుల నందఱికన్నియాపులై వినోదించుచు, నక్కపటవటుండు నిక్కంబగు రిత్తవిప్రుని చందంబున రక్కసఱేని చెంతకుంజని, కుశపవిత్రాక్షతసంయుతంబును, లోకరక్షణ ప్రశస్తంబును, నగు తనదక్షిణహస్తంబువాచి, వేదోక్తాశీర్వచనంబులతోడ నక్షతలాతని శిరంబుననిడిన, బలియాతనికి నమస్కరించి, యుచితపీఠంబుననునిచి, యాతనిచరణంబులందుడిచి, తనభార్య కాంచనపాత్రంబున జలంబులువోయ నవ్విప్రునిపాదంబులు గడిగి, తడియొత్తి, తత్ప్రక్షాళనోదకంబులు నిశాచరదంపతులు శిరంబులంజల్లుకొనిన ననంతరంబ నాయసురేంద్రుండావడుగున కిట్లనియె.

ఓ భూసురవర్యా! నీవెవ్వండవు. నీవాసస్థలంబెయ్యది. నీరాకవలననే ధన్యుండనైతి. నావంశంబును నాజన్మంబును నేడుపావనంబయ్యె. నాయొనర్చుయాగంబు యోగ్యంబయ్యె. నాకోరికెలెల్లనీడేరె. నీవాంఛదీర్పనే సిద్ధంబుగనున్నవాఁడ. నీకువలయునవి వస్త్రంబులో, కాంచనమో, ఫలంబులో,ధాన్యంబులో, గోవులో,గజంబులో, యశ్వంబులో, రత్నంబులో, రథంబులో, కన్యలో, గృహంబులో, గ్రామంబులో, భూములో, మఱియేవియో యెఱింగింపుమని ధర్మయుక్తంబుగాఁ, బలికిన బలివచనంబులకు మనంబున హర్షించి ధాత్రీసురేంద్రుండిట్లనియె.

ఓ దానవేంద్రా! నాయునికి పట్టిట్టిదని నేనెట్లుల గట్టిగపక్కాణింతు; నేను సర్వవ్యాపకుండనైయుండువాఁడ; నేనెవ్వరివాఁడనని

నుడువుడు; నేను స్వయంభువు, నాకెవ్వరును చుట్టంబులు లేరు: నాస్వాత్మాంతంబటుండనిమ్ము. నీవింద్రాది దేవతలం జయించి త్రిలోకాధిపతియును, దానగుణప్రధానుండును నై, దానవ జనపాలనంబు సేయుచున్నవాఁడవు. హరులును, కరులును, గ్రామాదులను, నీవును నీసాల్యునకును దగియుండుగాని, యెంటివాఁడనైన నాకవియన్నిష్ప్రయోజనంబులగుటంజేసి నేవాటింగోరనొల్ల. నాకు మూడడుగులభూమి యొసంగినఁ జేని నేదానంద్రప్తిఁజెంది యుండెదనని కపటవిప్రుండుపల్క- నాతనికి దానవేంద్రుం డిట్లనియె.

ఓ విప్రుఁడా! నీవు పసిబాలుండవగుటంజేసి యుచితదానంబు లడుగ నేరనైతివి. నీవు కోరుకోరిక నీ పేర్మి నేనుద్ధ[illegible]నుం నీవిట్టి యల్పదానంబుగోరుట నీయభాగ్యంబుగాని వేఱుగాదు. నాదాతృత్వప్రాబల్యంబించుకయైన నీవుమనంబున నెంచక పొరపాటుంజేసి నిట్టి యల్పఫలంబునొందితివి. జగత్త్రయంబున నొక్క జగంబు గోరితివేనిను నేనునీకిచ్చియుందునని పగచుచుండు [illegible].

దనుజేంద్రా! నేనత్యాశనొందువాఁడఁగాన, మూడడుగుల భూఖండంబే నాపాలిటికి బ్రహ్మాండంబు. [illegible] గాన పదత్రయంబును లేదనక నాకిచ్చిన నేనత్యంత [illegible] పలుకుచున్న యుర్వీసురునకు నుర్వీనాథుం డుర్వీదానంబు సేయుందలంచి, యాకపటవటునికి చరణప్రక్షాళనంబు చేసి, తత్పాదజలంబు శిరంబునం జల్లుకొని, విధివిధానంబుగా [illegible] ధరణీసురునకు దానంబొసగె; నట్లు బలిచక్రవర్తి చేసిన దానంబునకు తని నెల్లరుగొనియాడిరి. అట్లు నవ్విప్రుఁడు బలిచక్రవర్తి చే భూదానంబుగ్రహించి యేదానంబును భూదానంబునకు సమానంబుగా నేరదు కావున, ధాత్రీదానంబొసంగిన నీవిహపరలోకంబులం గీర్తిసుస్థిరంబుల వడయుదువని బలికింబలికి, మాయావిప్రుండగు లోకకర్త

నుండు విశ్వరూపంబు ధరియించి, సర్వంబునుదానయ్యె భూలోకంబెల్ల నొక్కపాదప్రమాణంబుగావించి, మఱియొకపాదంబున దేవలోకం బెల్ల నాక్రమించుకొని, మూడవపాదంబునకు స్థలంబుఁ జూపుమని బలి నడిగిన, నాయసురాధిపతి భీతుండుగాక మూడవపాదంబు దనశిరం బున నిడుమనినుడివిన, విష్ణుండట్లచేసి యాతనిబాతాళలోకంబునకుం బంపె.

విశ్వరూపధరుండైన త్రివిక్రముండు దనపాదంబుచే సురలో కంబాక్రమించుచో, నాపాదంబు బ్రహ్మలోకంబుందాకఁ, గమలసంభ వుండాయున్నత చరణకమలంబునుం గనుంగొని తనకమండలోదకం బునఁ దత్పాదసేచనంబొనర్ప, నజ్జలంబులు మందాకినీయను నామం బున వినువీథింబ్రవహించె. తదారభ్యంబగు నాప్రవాహంబు నిరంత రంబును సర్వకలుషహరంబునునై దేవగంగయనం బేర్కొని దివిజలో కంబునం బ్రవహించుచుండు.

(భూలోకగంగోత్పత్తి వివరణము.)

పూర్వమయోధ్యాదేశంబును సగరచక్రవర్తియను నొకరాజో త్తముండు పాలించుచుండె. ఆతనికిఁ బుత్రసంతానంబు లేమింజేసి యాతండు భృగుమహర్షింగూర్చి హిమవత్పర్వతంబున ననేకవేలసంవ త్సరంబులు ఘోరతపంబొనర్చి యామహర్షి యనుగ్రహంబున దనప థమభార్యయగు కేశినివలన నొక్కపుత్రునింగాంచి, ద్వితీయకళత్రంబగు సుకృతియను నామెవలన నఱువదివేవురసుతులంబడసె. అంతఁగొంత కాలంబునకా నరనాథుం డశ్వమేధయాగంబు సేయఁగోరి, హిమా చలవింధ్య శైలమ్ములకునడుమ యాగశాలనిర్మించి, యధ్వరప్రయ త్నంబొనరించి, యధ్వరాశ్వంబొ చేపవిడిచి, తనయగ్రమహిషివలనం దాఁబడసిన యసమంజసుండను పుత్రునకుఁ బుత్రుండును, దనకుంబౌ త్రుండును, నగు నంశుమంతుండను వాని నాయాగపశుగుప్తుం గాగ నియ

మించె. అప్పుడయ్యంశుమంతుండా యశ్వంబురక్షించు

ద్రుండనసురుండై యటకేతెంచి, యాహయంబును

పోయి పాతాళలోకంబుఁజొచ్చి, యచ్చట

సంయమిచెంతఁగట్టివైచి తానసరిమితానందము

అనంతరంబ భూపాలుం డశ్వంబు

యఱువదివేవురపుత్రులఁగని, యశ్వ

యున్నాడు, కాన మీరంపదోష

బట్టి నిగ్రహించి యశ్వంబుం

క్రమంబులు మెఱయ ప్రస్థింపుఁడు

లోకంబెల్ల రయంబునంగ్రమ్మఱి,

క్కొక్క యొక్కొక్క యోజనంబు

పూర్వదిగ్భాగంబునుండి భూమండలంబును త్రవ్వ

రంభించి రసాతలముందాఁక ప్రవేశ

చరంబులనిగ్రహించుచు, దృష్టి

వీఁడ యాగవిఘ్నకరుండని యుం

బుల జీవహింసనేయుచుండ, సమస్త

కడకేగి, యీయుత్పాతంబులు

మహామునిరోషాగ్నిచే సగరసుతులు

దేవతల సమాధానపరచెను. సగరసుతులు

లుప్పతిల్ల నతనిపాతత్వసుఖంబో

గల యంద్రవ్వియు చెప్పటను సశ్వ

త్రవ్వబడినవగుటచే సముద్రంబులు సాగరంబులనంబ

బాతాళలోకంబునకుంబని యచ్చట

తురగాన్వేషణంబుసేయుచో, నొక్క యు

గృచ్చుచుండుటయు, నాతని పేరువ

డుటయు౯, గని వారి మనంబుల రోషహర్షంబులు పెనంగొన నొం
డొరులకిట్లనిరి.

ఈకపటమునీంద్రుండేహయతస్కరుండుగాని వేఱొకండుగాడు. ఈచోరుండు గుఱ్ఱంబుదొంగలించుకొని యిటకువచ్చి నిక్కపుబుషీశ్వరుండువోలె నేత్రంబులుమూసికొని తపంబొనర్చునట్లు నటించుచున్నవాఁడు. కాన నీతనివధియించి వేగంబుగ తురంగంబుంగొని పోవను చితంబని యఱువదివేవురును నొక్కటై నిజకరాయుధంబులం ఝుళిపించుచు నమ్మునీంద్రుఁడాయుచో, నాసంయమీశ్వరుండలిగి నేత్రంబులుదెరచిచూడ, నాతనికోపాగ్నిచే నాసగరనందను లఱువది వేవురును మడిసి భస్మరాసులైరి. పుత్రులశ్వంబుంగొని రాఁదడసిరని సగరుండు దనమనుమండగు నంశుమంతునింబంచిన, నతండు దమతండ్రులచొప్పునంజని, పాతాళలోకంబుంజొచ్చి యందు భస్మరాసుల చెంతనున్న తురంగంబుంగని యచ్చటనున్న కపిలమహామునింజూచి నమస్కరించి, యనేకవిధంబులనాతని స్తుతియించి, హయంబు విడువుమని వేడక, తనతండ్రులు భస్మంబగుటకుజంతించుచు, నమస్కరించి నిలువంబడియున్న యంశుమంతుం జూచి కృపానిధియగు కపిలుండిట్లనియె.

బాలకా! నీపినతండ్రుల మరణంబునకు నీవు చింతించనేటికి? వారి పూర్వజన్మసంస్కరణానుసారంబుగ వారికట్టి మరణంబులు సంప్రాప్తంబయ్యె. నీవశ్వంబుంగొని చని నీతాతకప్పగించి నీపినతండ్రుల భస్మరాసుల నాకాశగంగచేఁదడిపిన, వారు పరలోకసుఖంబులు వడయుదురని నీవాతనికెఱింగింపుమని పలికిన, నంశుమంతుండామహర్షికి నమస్కరించి హయంబుంగొనిపోయి సగరునకిచ్చి కపిలమహాముని నుడివిన తెఱంగాతనికెఱింగించిన, నాసగరుండాపశువువలనయాగంబు గడతేర్చి, యంశుమంతునకుఁ దనరాజ్యంబప్పగించి, ముక్తబంధనుండై

కపిలుం డానతిచ్చిన ప్రకారంబునం దనపుత్రులం బరలోకసుఖంబులందం జేయం గడంగి, యాకాశగంగ నుర్వికిం దెచ్చుటకై కమలసంభవుం గూర్చి ముప్పదివేల సంవత్సరంబులు దపంబు సలిపి తపోఫలంబుం గాంచకం బరలోకగతుండయ్యె.

అంత నాతని మనుమండగు నంశుమంతుండు ముప్పదివేల వర్షంబులు చతుర్ముఖుం గూర్చి తపంబొనర్చి విఫలుండై దేహంబు విడిచిన, నాతని పుత్రుండగు దిలీపుండును నట్లె ముప్పదివేల సంవత్సరంబులు దపంబొనర్చి రోగంబులచేం బీడింపంబడి మృతుండయ్యె. పిమ్మట నాతని పుత్రుండగు భగీరథుండు దనవారందఱునుం దపోఫలంబులందకం బరలోకగతులగుటకుం గడు చింతిల్లి తన రాజ్యంబున బ్రధానుల నిలిపి, వనజసంభవుం గూర్చి గోకర్ణాశ్రమంబునం బదివేల వత్సరంబులు ఘోరతపం బొనరింప, నాతని తపంబునకుం గమలాసనుండు మెచ్చి యాతనికిం బ్రత్యక్షుండై వరంబు వేడుమనిన బ్రహ్మకు భగీరథుండు గడుభక్తిం గరంబులు మొగిచి యిట్లనియె.

ఓ విధాతా! నాతాత లిప్పటికి నూరువేల వత్సరంబుల క్రిందటం గపిలుని కోపాగ్నిచే మడిసి పాతాళలోకంబున భస్మరాసులై యున్నవారు. ఆ భస్మరాసుల దివిజగంగచేం దడిపినంగాని వారలకు సద్గతులు గలుగ నేరవని యమ్మునీంద్రుం డానతిచ్చి యుండుటం జేసి, సురలోకగంగను ధరాతలంబునకుం దెచ్చునట్లు నాకు వరంబొసంగుమని భగీరథుండు వేడ నాతనికిం బ్రజాపతి యిట్లనియె.

రాజేంద్రా! నీవు కోరిన యట్లు దివిజగంగ భూలోకంబునకు వచ్చునట్లనుగ్రహించితి. ఇప్పుడు వినువీథిం బ్రవహించుచుండు గంగ యడ్డులేక నేలంబడిన, నయ్యుదకంబులు నిరర్గళప్రవాహంబై మేదినీ తలంబెల్ల నిండి భూతలంబును భేదించి పాతాళలోకంబునకుం జని, రెండు జగంబుల నుదకంబులచే నించి నశింపంజేయుగాన, నంతరిక్షంబుననుండి వచ్చు

గంగం దాల్ప హరుండొక్కరుండగాని వేఱొక్కండు సమర్థుండుగాఁడు. నీవాతనిం బ్రార్థించి గంగను దెచ్చికొనుమని చతురాననుండానతిచ్చి తిరోహితుండయ్యె, నంత భగీరథుండు మహేశ్వరుం గూర్చి యొక్కయంగుష్ఠంబవనిపై మోపి యనేకశతవత్సరంబులు ఘోరతపంబొనర్ప, నాతనితపంబునకు మెచ్చి ఫాలాక్షుండాతనికిఁ బ్రత్యక్షుండై, మందాకినిం దన శిరంబునం దాల్ప నొప్పికొనిన, భగీరథుండు గంగం బ్రార్థింప సురలోకంబుననుండి గంగ వెల్వడి లోకంబు లెల్లఁ బగుల నతిఘోరంబుగ మ్రోయుచు భూలోకంబునకుం దిగంబడియె.

అట్లు పెచ్చుపేగి విచ్చలవిడి నింగినుండి యుర్వికిం బర్వు గంగం గని యంగజహరుండా గంగ గర్వంబుఁ బాపం దలంచి, తన జటాజూటంబుం బెంప నా గంగ వచ్చి యమ్మహాదేవు జటాజూట మహాటవిం జొచ్చి యందుండి వెలువడిపోవఁ ద్రోవంగానక యచ్చట దిరుగుడుపడుచు వర్తింపుచుండె. అంత భగీరథుండు వెఱగంది త్రిపురాంతకు న్వేడ, నావిషకంధరుండు దనమౌళియందున్న గంగను భూలోకంబునకుం బొమ్మనియనుప, నాగంగ భూతాధిపతి జూటంబుననుండి పాతాళంబునం జూపునిలి యుప్పొంగి యుప్పొంగి బ్రహ్మాండభాండంబుల్ వగులం జెల్లుబ్బి, ధరాతలంబు తట్టు ప్రవహించి హిమాచలప్రాంతమందుండు బిందుసరస్సుం జొచ్చె. ఆసరస్సునుండి యా జలంబు లేడుపాయలై, పావని, హ్లాదిని, నలిని, యను నామంబులచే మూడుపాయలు పూర్వదెసకును, చక్షువు, సింధువు, సీత, యనుపేర్లచే మూడుపాయలు పడమటిదెసకును బ్రవహించి మఱి యొకపాయ భగీరథుని వెంటం బోయి భాగీరథియనం బేర్కొనె. అట్లు సురలోకగంగ భూతలంబునకే తెంచి బిందుసరస్సుం జొచ్చి యందుండి యేడుశాఖలై ప్రవహించి యందొకపాయ భగీరథుని వెనువెంటఁ బాతాళలోకంబునకుం బోవుచుండ, మార్గంబున నొక్కయెడ జహ్ను మహాముని యాగం బొనర్చుచుండఁ గా నయ్యాగోపకరణం

బులన్నియు నాగంగా ప్రవాహంబునంగొట్టుకొనిపోయి జన్నంబునకువి
ఘ్నంబుగలుగ, నమ్మునీంద్రుం డాగ్రహించి నింగికెంబోంగి చెలంగుతరం
గంబులస్వేలుంగు నాగంగం దనదక్షిణకరకమలంబున నాకర్షించి యొ
క్కక్షణంబునం బానంబొనర్చె. అంత భగీరథుండు విగతమనోరథుండై
కొంతదడవు మంతనంబునంజింతించి, యాజహ్నుమహర్షి ననేకవిధం
బులంబ్రార్థింప, నాసంయమివరుండు దయార్ద్రచిత్తుండై తనకర్ణరంధ్రం
బునం దాగంగ న్వెడలించి ప్రవహింపంజేయ, నదికారణంబుగా నాట
నుండి యాగంగ జాహ్నవియనుపేరం బరగుచుండు.

కపిల తీర్థోత్పత్తి వివరణము.

ఇట్లు జహ్నుమహాముని కర్ణరంధ్రంబునుండి యాగంగ వెల్వడి
భగీరథుని వెంటం బ్రవహించుచు రసాతలంబుసొచ్చి సగరనందనుల
భస్మరాసులచెంత కేగుచుండ, నక్కడ నొక్కప్రదేశంబున హరికళా
వంశజుండును, కర్దమమహర్షిపుత్రుండును, నగు కపిలమహాముని శిలా
లింగంబొక్కటిం గావించుకొని శివపూజ యొనర్చుచుండ, భగీరథుం
డామునీశ్వరుంగని, గంగ యచ్చోం బ్రవహించి యాసంయమిదేవతార్చ
నను భంగంబుగలిగించిన, నాఋషీంద్రుండు జహ్నునివడువున నాగం
గన్గ్రోలి వాంఛాభంగంబొనర్చునని వెఱచి, భక్తివశమానసుండై యా
సంయమిపద వనజంబులకు వినయంబునమ్రొక్కి యిట్లనియె.

మునీంద్రా! నేననేక శతసంవత్సరంబులు తపంబొనర్చి యనేక
యిడుములంబడి, భస్మరాసులై నీచెంతంగూలియున్న నాపినతండ్రులకుం
బరలోకగతులుగల్పింప నీయాజ్ఞానుసరణంబుగ నాకాశగంగ న్నిరసా
తలంబునకుం గొనితెచ్చినాడ. ఇయ్యెడ నాగంగ ప్రవహించి నీవిష్ప
వర్తించుచుండు మహేశ్వరలింగంబును, బూజాద్రవ్యంబులన్నియును,
బహుళప్రవాహంబునం గలసి నీశివార్చనకు భంగంబుగలిగిన, నీకోపాగ్నికి నేం
బాత్రుండనగుదు. కాన నాయందు గరుణించి నీపీఠస్థలంబువిడిచి చనిన,

గంగాజలంబు లిచ్చటఁ బుష్కలంబుగఁ బ్రవహించినాపినతండ్రులభస్మ రాసులందడిపి వారలకుఁ బరలోకసుఖంబులొసఁగి, నన్నుఁ గృతార్థుంజేయునని పలికిన నాభగీరథునకుఁ గపిలుం డిట్లనియె.

రాజేంద్రా! నానుడివిన తెఱంగున నీవిన్ని యిడుములంబడి తెచ్చినగంగ నీపినతండ్రుల బవిత్రులంజేయుట యుచితంబు. నీవు గైకొనివచ్చిన యీగంగా ప్రవాహంబునుండి యొకశాఖ నావెంబడివచ్చునట్లునుజ్ఞ యొసంగెదవేని నేనీ మహేశ్వరలింగంబుతోడ భూలోకంబునకుంజనియెదనని కపిలుండు నాకృచ్చిన, భగీరథుండందుల కియ్యకొని యాజాహ్నవీదేవిం బ్రార్థింప, నాగంగాప్రవాహంబునుండి యొకపాయ భూలోకంబునకుంబోవునట్లు జాహ్నవియనుగ్రహించె. తదనంతరంబ కపిలుండు కైలాసపతిన్వేడ నమ్మునీంద్రుం డర్చించుచున్న యాలింగంబు భూమినింభేదించుకొని భూతలంబున శేషాచలంబునకు దక్షిణదిగ్భాగంబున నుద్భవించి కపిలలింగంబనం బేర్కొనియె. ఆమహేశ్వరలింగంబు వెంటఁ గపిలుండును, భాగీరథీజలంబులును, బాతాళంబునుండి భూలోకంబునకుంబఱతెంచి, యాకపిలలింగంబునకుఁ బ[illegible] గంగాజలంబులిరవుగైకొని యొక్కసరోవరంబై కపిలతీర్థంబను నామంబునం బేర్కొనియె. ఆమహేశ్వరలింగంబునకుఁ జెంతఁగపిలమహాముని యొక యాశ్రమంబు నిర్మించుకొని యాతీర్థంబున స్నానసంధ్యాదికృత్యంబులం దీర్చుకొనుచు, నాసరోవరజలంబుల రుద్రాభిషేకాదికృత్యంబులకు వినియోగించుకొని యాశంకరలింగంబు నర్చించుచు, చిరకాలంబచ్చట తపంబొనర్చుచుండె. రసాతలంబున శేషించియుండు గంగాజలంబులు సగరనందనుల భస్మరాసులపైఁ బ్రవహించి వారికిఁబరలోకసుఖంబులుగలిగించె. ఇట్లు శ్రీమహావిష్ణు పాదపద్మ ప్రక్షాళనజలపూరితంబగు నాకపిలతీర్థంబు నిరంతరపయోధరంబును, సమస్తపాపక్షయకరంబును, సర్వమంగళప్రదంబును, సకలజన మనోహరంబును,

నపరిమిత జంతుజాలసేవ్యమానంబును, ననేకబ్రాహ్మణజన జీవనాధారం
బును, దివ్యపరిమళోదకపూర్ణంబును, నిష్టకామ్యార్థ ఫలదాయకంబును
పుణ్యవృద్ధిహేతుభూతంబును, సకలతీర్థయాత్రా ఫలదాయకంబును,
సమస్తజన బాహ్యాంతరపవిత్రకరంబును, సమస్తైశ్వర్యకరంబును, నాయు
ర్వృద్ధికరంబును, నిరంతరానేక భక్తజనసేవ్యంబును, ముక్తిదాయకం
బును, ననవరతనగజగంగపతనేత్రానందకరంబునునై యొప్పుచుండు.

ఆతీర్థంబున శ్రద్ధాపూర్వకంబుగ స్నానంబుజేయువారు పాప
రహితులై మోక్షార్హులగుదు రదియునుంగాక, తత్తీర్థంబున శ్రాద్ధంబొ
నర్చువారి పితృదేవతల మృతపానంబుజేసినంత తృప్తినొంది, యనవర
తంబు స్వర్గలోకసుఖంబు లనుభవించుచుండుదురది యెట్లనిన.

(శ్రీమన్నారాయణ దేవతాధిక్యము.)

పూర్వమొకప్పుడు కశ్యపాదిమునివరులు గంగానదీ తీరంబున
నొక్కచో యాగంబొనర్ప నుద్యుక్తులై త్రిమూర్తులయందు యజ్ఞఫ
లభోక్తయగు దేవుండెవ్వండని తమలోదాము వితర్కించుచుండ, నార
దుండాతరి నచ్చటకేతెంచిన, యాగఫలభోక్త యెవ్వండని కశ్యపాది
సంయమీశ్వరులు కలహాశనునడుగ, వారికి నారదుండిట్లనియె,

మునీంద్రులారా! మీరు సత్క్రతువులంజేసి లోకంబులను సుఖం
బులు గలిగించుచుందురు. మోక్షప్రదుండగు దేవుండెవ్వండని విచా
రించి యాదేవునకు సవనఫలంబుల నర్పించిన, మీకును నిహ పరలోక
సుఖంబులుగలుగుగాని, పాత్రాపాత్రంబులెఱుంగక మీరు సవనఫలంబు
లుసమర్పించిన మీకట్టి యాగంబులవలన నిహ పరలోకసుఖంబులుగ
లుగ వట్లగువలన, మీరు త్రిమూర్తిపరిక్ష యొనర్చి ముక్తిప్రదుండైనమూ
ర్తికి యాగఫలంబులర్పింపుడని నియోగించి నారదుండరిగె.

అంత నమ్మునులెల్లం గుమిగూడి మూర్తిత్రయంబున మోక్షప్ర
దుండగువానినెల్లం బరీక్షించు నుపాయంబుయోచించి, ముక్తప్రదుండైన

మూర్తిని విచారించుకొనిరమ్మని భృగుమహామునిఁ బంపిన, నమ్మునీంద్రుం డుదొలుత సత్యలోకంబునకేగి తపోజనపరివృతుండై కొలువున్న బ్రహ్మ న్వీక్షించి మ్రొక్కి యాకమలాసనుండనుజ్ఞనొసంగక మున్నాతండాసీను డ్పుండినంజూచి విధాతగోపోద్దీపితమానసుండై, కోపంబాంతరంగంబున నడంచికొని భృగునితో మాట్లాడకనుండినం గనుంగొని, యామునీంద్రుండు, బ్రహ్మ రజోగుణప్రధానుండుగాన మోక్షప్రదుండు గాఁడని యెఱింగి యాచతుర్ముఖునకు భూలోకంబున నాలయంబులేకుండునని నిశ్చయించి, దిగ్గున లేచి రజితాచలంబునకుం బోయి పార్వతీసమేతుండై క్రీడించుచున్న కైలాసపతిం గాంచి నమస్కరించిన, నప్పుడా మహేశ్వరు చెంతనున్న గౌరీదేవి లజ్జాక్రాంతయై దవ్వునకరుగ, నట్టితరి నమ్మునీంద్రుండటకేతెంచెనని క్రోధమానసుండై భాషింపకుండిన త్రినేత్రుంగని, భృగుండారుద్రుండు తమోగుణప్రధానుండగుటవలన నతండు ముక్తిప్రదాత కాఁడని తెలిసి, యాముక్కంటికి శరీరపూజ లేక లింగపూజ యగుంగాక యని నిశ్చయించి, యందుండి యాసంయమి వైకుంఠంబునకఱిగి శేషతల్పంబున లక్ష్మీసమేతుండై శయనించి నిద్రించుచున్న శ్రీమహావిష్ణుంగని నిజపదంబెత్తి యాహరి వక్షస్థలమందుఁదన్నిన, నాపాదతాడనంబుచే శ్రీనివాసుండు మేల్కాంచి దిగ్గున లేచి యమ్మునికిఁ బ్రదక్షిణనమస్కారంబొనర్చి, యర్ఘ్యపాద్యాదివిధులం బూజించి, యుచితాసనం బిచ్చి, తనుఁదన్నిన యమ్ముని పాదపద్మంబును దనతొడపైనిడికొని యొత్తుచు వినయంబున నమ్మునికిట్లనియె.

మునీంద్రా! నీ యాగతంబెఱుంగక నేపవళించి నిద్రించుచుండినందులకు నపచారినైతి. నాయపచారంబునకుం దగిన శిక్షయొసంగి నన్ను నీవు పాదతాడనంబొనర్చితివి కాన నాకు పరమానందంబయ్యె. కఠినమగు నావక్షస్థలంబున నీమృదుపదంబు దగిలి నీపదం బెంతనొచ్చెనోయని వగచెదఁగాని నాయురంబున కించుకయైన నొప్పిగలుగదయ్యె,

ననిపలికి యమ్మునీంద్రునికిఁ బాదప్రక్షాళనం బొనర్చి, తత్తీర్థంబు శిరంబు నం బ్రోక్షించికొని, భాసురంబగు భూసురపదరేణు వీసుదినంబున నాశిరంబునం సోకి నేధన్యుండనైతి ననిపల్క, భృగుమహాముని సంతసంబంభయభక్తియుక్తంబుగ హరి ననేకవిధంబుల స్తుతియించి యాపుండరీకాక్షునివీడ్కొనిచని, భాగీరథీతీరంబున యజ్ఞంబులు సేయుచున్న కశ్యపాదిఋషులం జేరి, త్రిమూర్తులందాను పరీక్షించి బ్రహ్మరాజసగుణుండనియు, రుద్రుండు దామసగుణుండనియు, హరి సత్వగుణుండనియు, దానెఱింగినవృత్తాంతం బా సంయములకుం జెప్ప, వారలాకర్ణించి సంతసించి శ్రీమన్నారాయణుండొక్కఁడే మోక్షప్రదాతయని నిశ్చయించి క్రతుఫలంబు లన్నియు నారాయణునకే సమర్పించుచుండిరి. కాన ముక్తిదాయకుండగు శ్రీమహావిష్ణు పాదపద్మప్రక్షాళన జలంబులవలనఁ గలిగిన కపిలతీర్థంబున భక్తియుక్తంబుగఁ గ్రుంకులిడువారికి ముక్తిగలుగుట నిస్సందేహంబు.

(శ్రీమహావిష్ణు పాదస్పర్శప్రభావము.)

తొల్లి గౌతమమహర్షి పత్నీసమేతుండై యొకయాశ్రమంబునఁ దపంబొనర్చుచుండ, నొకనాటిరాత్రి దేవేంద్రుండు కుక్కుటరూపంబున గౌతమాశ్రమంబు కడకువచ్చి నడురేయిం గూయ, నామునీంద్రుండా కోడికూతవిని తెల్లవారుజామాయెనని తలంచి, తనవాడుకచొప్పున స్నానాద్యనుష్ఠానంబులందీర్చుకొన జెంతనుండు నదికిం బోవ, నాతరివేచియుండిన నింద్రుండాలస్యంబు సేయక గౌతమాకారంబు గైకొని గౌతమాశ్రమంబుం బ్రవేశించి, యాసంయమీంద్రుసతియగు నహల్యాదేవింబొందిమగుడు కేళించనిసి, మరలిపోవ నుద్యుక్తుండై యుండు సమయంబున గౌతముం డెదురువచ్చుటం గనిభీతిల్లి, నిర్జరేంద్రుండు మార్జాలంబై యాఋష్యాశ్రమంబునం దిరుగుచుండె; నంత నాగౌతముండా సురాధిపతి కృత్యంబును దన దివ్యదృష్టివలన నెఱింగి కోపించి, యాతనింగని

నీవుముష్కుండవై నీశరీరంబంతయు యోనిమయంబగుఁగాకయని యా సురేంద్రునిశపియించిన, నాశాపంబఖండమై యాతనియండంబు లప్పుడే యూడిపడి యాతనిదేహంబెల్ల యోనిమయంబయ్యె. గౌతముం డంత నహల్యాదేవింగని నీవు పాషాణంబై యెండ గాలి వానలనుండుదువు కాక యనిశపియించె. అంత నాయహల్యా సురేంద్రుల మ్మునీంద్రునకు భయభక్తులనమస్కరించి మాకిచ్చినశాపంబుల కంతంబులెవ్వియనియడుగ, వారికి గౌతముం డిట్లనియె. దేవేంద్రా ! నీశాపంబున కంతంబు లేదైనను నీదేహమందలి యోనులితరులకు నేత్రంబులవలెఁగనుపడుచునుండునని చెప్పిన నట్లయయి, యాకారణంబున దేవేంద్రునకు సహస్రాక్షుండను నామంబుగలిగె; నటనాసంయమి యహల్యంగని శ్రీమన్నారాయణుండు రామావతారంబున నిన్నుఁ గాలంద్రొక్కిన నీకు శాపవిమోచనంబగునని పలికిచనిన, నహల్యాదేవి తత్క్షణంబ పాషాణంబైపడియుండె; నంత సురలు దేవేంద్రుని తెఱంగెఱింగి యాతనికి మేషవృషణంబులుదెచ్చి సంధించిరి. అదిమొదలు మేషంబులు శ్రేష్ఠంబులైయాగంబులంజంపఁ బడుచుండు. శ్రీమహావిష్ణువు దశరథపుత్రుండై విశ్వామిత్రమహర్షి వెంట మిథిలానగరంబునకుంబోవు సమయంబున, నహల్యాశాపప్రకారం బెఱింగిన కౌశికుండా దాశరథిం గౌతమాశ్రమంబునకుం గొనిపోవ, జిరకాలంబుగా శిలారూపంబై పడియున్న యహల్యాదేవి, మప్పుగడిగినబంగారువోలె, శ్రీరామపాదపంకజ దూరీకృతాఘ సందోహయై శిలారూపంబుమాని తనతొంటి శరీరంబుదాల్చె మఱియును.

మున్ను సుదర్శనుండను గంధర్వుండొక్కఁడు రూప సంపద్గర్వంబులంజొక్కి విమానంబెక్కి దిక్కులంజరించుచుండ, నొక్కయెడ నాతండు కురూపులైన యాంగిరసాది ఋషులంగనినగిన, నీవు రూపదర్పంబున మమ్ముంగని నగితివికాన నీవు సర్పంబై యీయడవినుండువని వారాతని శపియించిరి. విద్యాధరుండా శాపంబునను మిగులచిం

తించి యక్షునీశ్వరుల సవినయంబుగఁ బ్రార్థించిన వారు దయార్ద్రచిత్తులై యతని కిట్లనిరి.

భక్తరక్షణార్థంబుగ జనార్దనుండు యదుకులంబున శ్రీకృష్ణుండై యుదయించి యొక్కదినంబున నీయరణ్యంబునకు రాగలండు. నీవాతనిపదంబునం దన్నంబడి శాపవిముక్తుండవగుదువని యాసంయమీంద్రులు వక్కాణింప నాగంధర్వుండు చయ్యన లీలావిహారంబు మాని లేలిహానంబై యాకాంతారంబునఁ జరియించుచుండె.

అంత నొక్కనాఁడు శ్రీకృష్ణుండు నందాదిగోపకులంగూడి యావనంబుననుండు నంబికాదేవి దర్శనార్థమ్మై యటకుంబోయి, సరస్వతీనదీజలంబుల స్నానంబులొనర్చి యాయుమాదేవి నర్చించి కానుకలిచ్చి నాటిరాత్రి యాయాలయంబున నివసించియుండ, సర్పరూపంబున నాయాలయంబున వసియించియున్న గంధర్వుండచట నిద్రించుచున్న నందుని నింగఱచి చుట్టుకొనిన, నందుండు మేల్కాంచి భీతచేతస్కుండై మొఱయిడ, నంతనిద్రించుచున్న శ్రీకృష్ణుండు దిగ్గున లేచి నందునిం జుట్టుకొనియుండిన సర్పంబునుం బాదతాడనంబొనర్ప, నాసర్పంబు సర్పరూపం బువిడిచి తన పూర్వరూపంబగు గంధర్వరూపంబుఁ దాల్చి హరికి మ్రొక్కి తనస్వవృత్తాంతంబెఱింగించె. ఇట్టి ప్రభావంబుగల పాపనాశనోదకంబులచే నీ కపిలతీర్థంబిట్టి మహాప్రదాయకంబుగాకుండు నిదియునుంగాక.

శేషాచలోత్పత్తి వివరణము.

అనిలుండొకనాఁడు శ్రీమహావిష్ణుదర్శనార్థంబువై కుంఠంబునకుం బోయి, హరిమందిరద్వారమునందాతఱిఁ గావలియున్న శేషుండాపవను న్వారించి, లోనికిం జనవలదని నాయుధంబున నడ్డగింప, సమీరణుండు నిలుపక నాగాధిపుం దిరస్కరించి లోనికిం జనుచుండ, శేషుండాగ్రహించి తను పట్టిచేసి వాయువుని నడ్డగించె.

అంతనాగంధవహుండు రోషావేశంబు ప్పొంగశేషుని దుర్భాషలందిట్టిన, మారుతుం డోర్వంజాలక మారుదుర్భాషలం బలుకుచు నిరువురును దా మొకరికంటె నొకరుబలవంతులని కలహించుచుండ, వారిరభసంబువిని వారిలోపలనుండి వారిచెంతకువచ్చిన వాతూలుండు వారింగని యిట్లనియె.

దేవా! సర్వజీవాంతర్యామియు సమస్తజగదాధారుండనునైన శేషునికన్న బలవంతుండనైయుండు నన్నీనాగాధముండు దృణీకరించి మెడబట్టిత్రోసి నాకుంబరిభవంబొనర్చెనని పలికినవిని శేషుండు గోపాటోపంబున నిట్లనియె.

వైకుంఠపతీ! బహువిధబ్రహ్మాండభాండోదరుండైన నిన్నును, విపులాద్రిగణయుతంబగు ధరాతలంబును, భరియించుచుండు నేనీతని కన్న బలవంతుండుగాని తక్కువైనవాఁడగాను. కాన నాకాహారంబై ననీతండు నన్నుఁ దృణీకరించుట యుచితంబుగాదని పలికిన హరివారిరువురి వివాదోక్తులాకర్ణించి వారి కిట్లనియెం.

మీయిరువురిబలతారతమ్యంబుల నేనూరక నెఱుంగనేర. నేనొక యుక్తి చెప్పెద. మీరట్లొనర్చెదరేని సుకరంబుగ మీబలాబలంబు లెఱుంగందగునని శ్రీహరి యానతిచ్చిన వారందుకు సమ్మతింప శేషతల్పుండు శేషునకిట్లనియెం.

పన్నగేంద్రా! మేరుపర్వతంబు కడనాగిరింద్రంబునం బుట్టిన వేంకటాద్రియను నొక నగంబుగలదు. నీవాపర్వతంబు చుట్టుంజుట్టుకొనిఫణంబుల బిగఁబట్టి యదుముచుండ, వాయువు జనబలంబుచే నాకొండ నెగరమీటిన, నీకన్న నాతండు బలవంతుండనఁదగు. సమీరుండట్లు సేయనోపక పోయిన నీవాతనికన్ననధికుండవగుదువని పలికి సమీరుం గనిరమావల్లభుం డిట్లనియె.

మారుతా ! పన్నగేంద్రంబు చేఁజుట్టంబడు వేంకటగిరిని నీవు నీబలంబుచేఁ బైకి నెగరమీటితివట్టయిన నీవాతనికంటె నధికుండవనంబడు దువు, లేకపోయిన పన్నగేంద్రుండు నీకన్న బలాధికుండ నంచగునని విష్ణుండానతిచ్చినవిని మహాప్రసాదంబని మ్రొక్కి-పవనశేషు లిద్దఱును మేరుపర్వతంబుఁజేరంజనిరి. అందు నాగేంద్రుండచ్చటనున్న వేంకటాద్రిచుట్టునుంజుట్టుకొని, సహస్ర ఫణంబులబిగఁబట్టి యుండెనంత, గంధవహుండు నిజశక్తింబెంచి యాగిరిపై వీచుచుండె.

అట్లా వేంకటాచలంబుపై నిజశక్తి కొలది మారుతుండ నేకదినంబులు వీచుచుండఁ దుదకాపర్వతంబు దన్నుజుట్టియున్న శేషునితోడ గాలిపటంబువలెపైకెగరి, తిరుపతిపురంబునకుత్తరభాగంబునం బడియె. ఇవ్విధంబున నాగాధిపు నోడించితినని సంతసించుచు, మారుతుండు వైకుంఠంబునకుంజని తనజయంబు హరికివిన్నవించె.

శేషుండు దానోడుటకు మిగులఁజింతించుచు మరలవైకుంఠంబునకుఁ బోవలజ్జించి యా వేంకటనగంబునుం జుట్టుకొనియున్న పట్టువదలకయున్నంగని బ్రహ్మాది దేవతులాతనికడకు వచ్చి యాతనినాదరించి రందు బ్రహ్మ శేషునకిట్లనియె.

నాగేంద్రా ! నీవుపవనునకోడితివని చింతింపవలదు. నీవీపర్వతంబువగలి గిరిరూపంబున నవనిపై నుండెదవేని నీపై శ్రీనివాసుండనవరతంబువసించు నట్లొనర్చెదనని శేషునకభయంబిచ్చి బ్రహ్మాదులు నిజనివాసంబుల కరిగిరి.అంత శేషుండు వేంకటాచలంబునంజుట్టినచుట్లువదల్చుకొని లేచి, యాపర్వతంబుపై శిరంబుసోకఁ జాగిలఁబడివైకుంఠపతికి సాష్టాంగదండ ప్రణామంబొనర్చుచుఁ బర్వతాకారంబునొందె. అందు ఫణాగ్రప్రదేశంబు వేంకటాచలంబనియు, మధ్యప్రదేశం బహోబళంబనియుఁ, బుచ్ఛప్రదేశంబు శ్రీశైలంబనియుఁ బ్రసిద్ధిఁ జెంధియుండు.

ఇట్లేర్పడిన నావేంకటాచలంబు సర్వక్షేత్రసర్వతీర్థమయంబును, నఖిలఫల ద్రుమపుష్పలతాశోభితంబును, నానావిచిత్ర ధాతుప్రకాశంబును, నై విలసిల్లుచు, శేషునకు వరం బిచ్చి పోయిన వర క్షేత్రప్రాస్థానుసరణంబుగ వైకుంఠపతికి నివాసంబై, యఘంబుల కతిభయంకరంబును, సమస్త దేవతావాసంబును, సకల మునిజన సేవ్యంబును నై యొప్పుచుండు.

ఇట్లు వైకుంఠపతికి వాసంబగుట వేంకటాద్రి యని ప్రసిద్ధమైన వేంకటనగంబు నుండి ప్రవహించుజలంబులు కపిలతీర్థంబునం గలసి యాతీర్థంబును నింకయుం బావనంబుగా నొనర్చుచుండును.

(కపిలతీర్థప్రభావము.)

శ్రీకాళహస్తిపురంబునం బురందరనాము పుత్రుండగు మాధవుండను నొకవిప్రుండుండె. అతఁడు వివాహానంతరంబునఁ దనభార్యయగు చంద్రరేఖను దివారతికిం బిల్వ, నామె యిప్పుడింటనుండు సమయంబునఁ బగటిరతి దగదని యనేకవిధంబుల ధర్మంబులు చెప్ప, నాతం డామెవినక తనకు నప్రేరితుండై కామోద్రేకంబుఁబట్టఁజాలక నామెను బలాత్కారముగాఁ బట్టఁబోవు యగాఁ, బతియాజ్ఞ మీరుట ధర్మంబుగాదని యెంచిన యాచంద్రరేఖను జధపున కిట్లనియె. మీరు సమిత్కుశాదులకై పుష్పార్థంబుగ నదీతీరంబునకుఁ బోవనంబందుండిన, నేనప్పటికి నుదకంబు దెచ్చునట్టి కాలంబుగానివచ్చి యప్పుట మీసంకల్పంబు నెరవేర్చెదనని నమ్మఁబలుక, నావిప్రుండు నా యాన స్వర్ణముఖరీ నదీతీరంబందున్న పుష్పవనంబుంజేరి పుష్పంబులు కొంత కుముందువచ్చి కాంచనభూషణ ధవళాంబరాలంకృతయై యుదకపూర్ణ శిలాకుంభ తలంబులు మెరయ గూర్చుండియున్న సుందరాంగియగు నన్యజాతి యువతీ లలామ స్త్రీనింగని మోహించె. అట్టిసమయంబునఁ దనసతి యుదకమునకు వచ్చి నన్ జూచి, నీగుణపరీక్షకై రమ్మంటినంతియకాని పగటిరతి యెప్పుడును ధర్మంబుగాదు శ్రోత్రాదినిత్యక్రియ లాచరించు దివాసమయంబున పతివ్రతాసతులు నేనొప్ప

దు నేయని చెప్పి యామెనింటికింబంపి, యాచండాల స్త్రీసమీపంబునకుం బోవుచుండ, నది యావిప్రుంగని లేచి మ్రొక్కి దవ్వునకరుగుచుండ, మూఢపుండను దానింవెంటబోయిన, నాబ్రాహ్మణునింగాంచి యాచండాల స్త్రీ యిట్లనియె. నేను చండాల స్త్రీయని చెప్పకొన లజ్జించి దూరంబునకరుగుచుండ, నేచండాల స్త్రీయని నీవెఱుంగక నీవును నావెంటవచ్చుచున్నావు. నీవు దూరంబున కఱుగుమని చెప్ప, నాధరణీసురుండు దానిన్విడిచి పోబాలక మతిమతి వెంబడించి పోవుచు, నా స్త్రీ కిట్లనియె. ఓలలనాశిరోమణీ! నీవంటి సౌందర్యవతిని బ్రహ్మదేవుండు నీచజాతియందుఁ బుట్టించి యపవిత్రగాఁజేసిన వెన్నెలకరణి యొనర్చెనందు కేమిగతి నేనుండను! లవణసముద్రంబునఁ బుట్టిన రత్నంబుల దేవతలు శిరంబులంధరింప తెఱంగున నీచజాతిస్త్రీనైన నిన్ను నే వరియించినా కౌగిటం జేర్చికొని యనని యావిప్రుండు లజ్జయుడిగి వివరంబుగ బల్కిన నాతనికా స్త్రీయిట్లనియె.

బ్రాహ్మణోత్తమా! స్త్రీపురుషజాతిద్వయంబునుంగల్పించి నాలుగుజాతుల నిర్మాణంబొనర్చి యేజాతిపురుషుండా జాతి స్త్రీని విధ్యుక్తంబుగ వివాహంబుజేసికొని స్వభార్యయందు సంతానంబువడసి పర స్త్రీసంగమంబపేక్షించక నుండవలయునని ధర్మశాస్త్రంబులు చెప్పచుండ, నీవట్టిధర్మంబుల నెఱింగియుచండాల స్త్రీసంభోగంబునకాశించు టగునే? బ్రహ్మకులంబునం బుట్టి జాతకర్మాది షోడశకర్మలకు నర్హుండవై యుండి నీవు నన్నుంటందగవది యెట్లనిన; నీదేహంబు వేదపూరితంబై నీశ్రోత్రనేత్రనాసాపుట జిహ్వాపాణిపాదంబులు పుణ్యకథా శ్రవణభగవ ప్రత్యసహారిపాదార్చితతులసీపుష్పాఘ్రాణవేదాధ్యయనదానతీర్థయాత్రాదిసత్క్రియలచేతఁబవిత్రంబులైనవి. మదీయశ్రోత్రప్రముఖేంద్రియంబులు దుష్కథాశ్రవణాది దుష్క్రియలచే నపవిత్రంబులైనవి. కాన, నాశరీరసమాగమంబు నీవపేక్షించందగదని ధర్మశాస్త్రోక్తంబుగఁబలుకుచున్న

యాస్త్రీనిం జూచి యోర్వజాలక నవ్విప్రుండావనితం బట్టుకొనం బోవంగా
నదిపాపభీతిచే రోదనంబొనర్చుచు, దేవతల నుద్దేశించి, యీవిప్రుండు నీచ
జాతినైన నన్నుం గలసి జాతిభ్రష్టుండై నరకంబులోబడను ద్యుక్తుండై
యున్నాఁడు, నావలన దోషంబు లేదు, మీరందఱుం దులకు సాక్షులని చె
ప్పి తొలఁగిచనుచుండ, నాబ్రాహ్మణుండు బలాత్కారంబుగ దానిం బట్టి
కలసె, నంతనది యతనిం గని బ్రాహ్మణా! నీవు కులహీనుండవైతివి,
నీవింక యజ్ఞోపవీతవిసర్జనంబొనర్చి చండాలజాత్యాహారుండవై నన్నుం
గూడియుండుమనిన నందులకాతండియ్యకొని దానితోడ గృష్ణానదీ
తటంబున ద్వాదశవర్షంబులు కామభోగంబుల ననుభవించుచుండె. అంతఁ
గొంతకాలంబునకుఁ గుంతల మృతినొందిన, మూఢవుండు దుఃఖాక్రాం
తుండై యొంటరిగా సంచరించుచు మఱికొంతకాలంబునకు వివేకంబుప్రాప్తి,
తనపూర్వపవివేకంబునకుం బశ్చాత్తాపంబు నొందుచుండె.

ఇట్లుండ, నొక్కనాఁడు భక్తులు గొందఱా మార్గంబున వేంకటా
ద్రికిం జనుచుండ, నాజాతిభ్రష్టుండు వారివెంటంజని, దారిపొడుగున వారు
విడిసిన స్థలంబుల దానును నిలిచి, వారుభక్షించి పారవైచిన యెంగిలి
యన్నంబుం దినుచు, వారుకపిలతీర్థంబునకరుగ దానును వారితోడనా
పుణ్యస్థలంబునకుం బోయి, పర్వతంబునుండి దూకుచున్న గంగం గని
నమస్కరించి, వారాతీర్థంబున మునుఁగుచుండ, నాస్థలంబునుండి వెలికిఁ
బ్రవహించు జలంబులం దానుగ్రుంకి, వారందఱు క్షౌరంబు సేయించుకొను
చుండఁ దానును వపనంబు సేయించుకొని, యాప్రవాహంబున నెవరల
మునిఁగి, వారు పిండప్రదానంబులు సేయుచుండఁగని తానును మృత్తిక
తోఁబిండంబులు సేసి యాతీర్థోదకంబులం బ్రోక్షించి తనపితృదేవతలం
గర్పించిన, నామృత్పిండంబులన్న పిండంబులయ్యె. అంతనతనిపితృదేవ
తలతనికిఁ బ్రత్యక్షంబై యాపిండంబులం భుజియించి తృప్తినొంది.

తొలుతనాఁడు లభ్రిష్టుండా కపిలతీర్థంబునం గ్రుంక, నతం డొనర్చియుండిన పాపంబులన్నియు నశించి పవిత్రుండై మరల బ్రహ్మత్వంబు నొందిన కతంబున, నాతని పితృదేవతల కతండు భక్తిపూర్వకంబుగ నర్పించిన మృత్పిండంబులా తీర్థోదకప్రోక్షణచే నన్నపిండంబులై యతని పితృదేవతలకు భోజ్యంబులయ్యె మఱియును.

తొల్లి మాళవదేశంబున సకలవేదశాస్త్రపండితుండును, దేవబ్రాహ్మణపూజారతుండును, నగు నాత్మారాముండను విప్రోత్తముండు విహితధర్మజ్ఞుండై వర్తించుచుండె. కాలవశంబున నాభూసురుండు పిత్రార్జితధనంబంతయు నానాటం గోలుపడి యర్థహీనుండై దారిద్ర్యదుఃఖసాగరంబునం గ్రుంకి యందుండి వెలువడ మార్గంబుగానక తత్తఱపడుచు, దారాపుత్రాదులం బాసి, యుదరపోషణార్థంబు దేశసంచారంబు సేయం దొడంగి, గృహంబు వెల్వడి యనేకవత్సరంబులు భరతఖండంబంతయుఁ గృమ్మరి, యెట్టకేలకు శేషాచలప్రాంతంబునఁ జేరి, యందుం గపిలతీర్థంబున స్నానసంధ్యాద్యనుష్ఠానంబులం దీర్చుకొని తత్తీర్థంబు కడనుండు కపిలేశ్వరుసాన్నిధ్యంబుం జేరి, నిర్మలచిత్తుండై భక్తిపూర్వకంబుగ నమ్మహాదేవుం గని సేవించి, విపినమం దొకమార్గంబుఁ బట్టి చనుచుండ, దన్మార్గసమీపంబుననుండు నొక గుహామధ్యంబున ధ్యానయోగగరిష్ఠుండయియుండు సనత్కుమారుం గాంచి, యమ్మునీంద్రునకు సాష్టాంగదండప్రణామంబు లాచరించి నిలిచి ముకుళితహస్తుండై యిట్లనియె.

మహాత్మా! ఏను మాళవదేశవిప్రుండ. నేను దేవభూసురపూజలొనర్చుచు దానధర్మంబులం జేయుచు జీవహింసాదిపాతకంబుల కెడమీయక పరోపకారశీలుండై వర్తించుచుండియుఁ, గాలవశంబున ధనహీనుండనై, దారిద్ర్యంబు నొంది, దారాపుత్రాదుల రక్షింపనశక్తుండనై చింతాభరంబున దేశసంచారంబొనర్చుచున్నాఁడ. కాన, నాయందుఁ గరుణించి నాదారిద్ర్యంబు దొలంగునుపాయంబాన తీయవలయునని

యనేకవిధంబుల నాసంయమీంద్రు బ్రార్థించిన, నమ్మునిపుంగవుండు న యార్ద్రచిత్తుండై యావిప్రునకిట్లనియె.

భూసురవర్యా! నీవు పూర్వజన్మంబున మదాంధుండవై యార్యులవహసించుచు, లోభుండవై దానంబులకడ్డుసేయుచు, నాచారహీనుండవై యెల్లయెడలంగుడుచుచు, దేవబ్రాహ్మణ గురుభక్తిలేకయుండినందున, నాపాపపుంజంబెల్ల నీజన్మంబున దారిద్ర్యరూపంబున నీవనుభవించవలసివచ్చె. నీవిప్పుడు సమస్తపాపక్షయకరంబగు కపిలతీర్థంబున మునింగినకతంబునం, దొలిపుట్టువుననీవొనర్చిన పాపచయంబెల్ల నిర్మూలంబయ్యెంగాన, నీవిక దేశాటనంబుమాని స్వస్థలంబుంజేరి దారాపుత్రాదులంగూడిన సమస్తైశ్వర్యయుతుండవై సుఖించుచుండుమని యమ్మునీంద్రుండానతిచ్చె.

అంత నావిప్రుండు సంతోషభరితుండై దేశసంచారంబుమాని స్వస్థలంబుంజేరి దారాపుత్రాదులంగూడి సర్వసంపదలుపొంది చిరకాలంబు సుఖించుచుండె.

కపిలతీర్థమాహాత్మ్యము

[illegible]

వచనకావ్యము

6-18